

Τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ		Άννα
ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ		
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ		
Πρόεδρος της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών		

ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Γραφεία Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Αθήνα 10.11.03
Συζήτηση-Συνέντευξη Τύπου	

Η σημερινή συζήτηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα αποκτά ιδιαίτερη επικαιρότητα μετά τη πρόσφατη δημοσιοποίηση της επιστημονικής έρευνας του Εθνικού μας Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών, για τις αντιλήψεις και τις αξίες των Ελλήνων, που ξάφνιασε πολλούς. Είναι αλήθεια, ότι μας στενοχωρεί τέτοια εικόνα δική μας να κάνει το γύρο του κόσμου. Μια κοινωνία ξενόφοβων, καχύποπτων και κυνικών πολιτών που απορρίπτουν τη πολιτική ως μέσον εξανθρωπισμού και προόδου της κοινωνίας και δηλώνουν πίστη μόνο στο στρατό, την αστυνομία και τη θρησκεία. Ωστόσο, για όσους και όσες από μας χρόνια τώρα παλεύουμε τα θέματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δεν υπήρξε έκπληξη, μόνο πόνος, ταυτόχρονα όμως

και ελπίδα, ότι μέσα από την κρίση μπορεί κάτι καλύτερο να προκύψει.

Η έρευνα επιβεβαιώνει προηγούμενα ευρήματα του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία (ζήσαμε προσφάτως το μεγαλείο της Μηχανιώνας), όπως και τα στοιχεία που φέρουν τη χώρα μας, στο θέμα της συμμετοχής των γυναικών στη πολιτική, τελευταία όχι μόνο μεταξύ των 15 αλλά μεταξύ των 25 χωρών της ΕΕ, δυστυχώς. Έχουμε λοιπόν επίγνωση του βαθύτατου συντηρητισμού μας, της πρόσδεσής μας στις παραδόσεις, της αδυναμίας μας να δεχτούμε ευχαρίστως το καινούργιο, το καινοτόμο, το διαφορετικό, τις γυναίκες στη πολιτική. Ωστόσο, ουδέν κακόν αμιγές κακού.

Η έρευνα του ΕΚΚΕ είδε το φως της δημοσιότητας ταυτόχρονα με τις κυβερνητικές νομοθετικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και την εξάλειψη των διακρίσεων με βάση τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, την αναπηρία, ηλικία ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό – όπως καθορίζουν οι σχετικές κοινοτικές οδηγίες. Ανοίγει λοιπόν και στη χώρα μας η δυνατότητα ενός επίσημου, δημοσίου και συστηματικού διαλόγου για τα θεμελιώδη δικαιώματα. Μέχρι στιγμής, όπως είναι γνωστό, ο δημόσιος διάλογος για τα ανθρώπινα δικαιώματα, στο νέο πλαίσιο που δημιούργησαν μια σειρά από κοσμογονικές αλλαγές, όπως η πτώση του τείχους του Βερολίνου, οι μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμών και η 11 Σεπτέμβρη 2001, είχε ευκαιριακό και αποσπασματικό χαρακτήρα, με συνέπεια τη σύγχυση, το φόβο, την εσωστρέφεια και τη περιχαράκωση. Έχουμε λοιπόν τώρα την ευκαιρία να δούμε καθαρά την εικόνα μας στο καθρέφτη και να αποφασίσουμε

νηφάλια και υπεύθυνα για τις βελτιώσεις και τις αλλαγές που επιθυμούμε να επιφέρουμε.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, όλα τα κράτη μέλη έχουν δεσμευτεί από το 1997, και πιο συστηματικά από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Τάμπερε της Φιλανδίας το 1999, για τη δημιουργία ενός «Κοινού Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης», ένα εγχείρημα εξίσου φιλόδοξο και σημαντικό με την ενιαία αγορά, αλλά περισσότερο δύσκολο. Το σχέδιο έχει ως βασικό στόχο να εγγυηθεί τις θεμελιώδεις ελευθερίες και δικαιώματα των πολιτών, μέσω της προσέγγισης των ποινικών νομοθεσιών, της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων, της δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας, της καταπολέμησης του διεθνώς οργανωμένου εγκλήματος και της ανάπτυξης μιας κοινής πολιτικής για το άσυλο και τη μετανάστευση μέχρι τον Μάιο του 2004.

Στις 7 Δεκεμβρίου 2000 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας υιοθετήθηκε ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το 2001 ανατέθηκε στη Συντακτική Συνέλευση να επεξεργασθεί σχέδιο ευρωπαϊκού συντάγματος. Η Συνέλευση ολοκλήρωσε το έργο της τον Ιούλιο του 2003 και αυτή τη στιγμή η Διακυβερνητική Διάσκεψη συζητά την τελική μορφή της νέας συνταγματικής συνθήκης η οποία θα ενσωματώσει και τον Χάρτη, ενισχύοντας έτσι τη προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συντάσσει τη δική του ετήσια έκθεση για την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ., η οποία δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα, ωστόσο εκφράζει την γνώμη ενός κορυφαίου ευρωπαϊκού θεσμού και επισημαίνει παραλήψεις και παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντός της ΕΕ. Η έκθεση για το 2002 ψηφίστηκε στις 4 Σεπτεμβρίου 2003, και στις 150 παραγράφους αναφέρεται σε όλο το φάσμα των θεμελιωδών

δικαιωμάτων, υπό τα εξής κεφάλαια: Το δικαίωμα στη ζωή και ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, η απαγόρευση των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης, η απαγόρευση της δουλείας και της καταναγκαστικής εργασίας, η προστασία των προσωπικών δεδομένων, η ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας, η ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, η ελευθερία του συναθροίζεσθαι και συνεταιρίζεσθαι, το δικαίωμα στην εκπαίδευση, το δικαίωμα στο άσυλο και προστασία, η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, η εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος των μειονοτήτων και των ομοφυλοφίλων, η ισότητα ανδρών και γυναικών, τα δικαιώματα του παιδιού, των ηλικιωμένων, των ατόμων με αναπηρίες, το δικαίωμα των εργαζομένων στις συλλογικές διαπραγματεύσεις, προστασία σε περίπτωση αθέμιτης απόλυσης, η απαγόρευση της παιδικής εργασίας και η προστασία των νέων στην εργασία, οι ρυθμίσεις για τον συνδυασμό της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, η προστασία της υγείας, η ενίσχυση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας, το δικαίωμα στην ορθή διακυβέρνηση και η πρόσβαση στα έγγραφα, η ελευθερία κυκλοφορίας και παραμονής, η ισότιμη πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Η Εκθεση του Ευρωκοινοβουλίου καταδεικνύει με τον πιο σαφή τρόπο ότι υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης της κατάστασης των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε όλες ανεξαιρέτως τις χώρες της ΕΕ, ακόμη και σε κείνες που διαθέτουν μακρά παράδοση δημοκρατίας και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ελπίζω η σημερινή συζήτηση, με τη συμμετοχή τόσων εξεχουσών προσωπικοτήτων και εμπειρογνομόνων, να συμβάλει στο διάλογο

για τη βελτίωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
στη χώρα μας.